

RUDAR

••• Glasilo slovenskih rudarjev •••

Izhaja trikrat na mesec in sicer vsak prvi, drugi in četrti četrtek v mesecu, z datumom naslednjega dne. Naročnina znaša za celo leto 4 krona, za pol leta 2 kroni in za četrt leta 1 krono. Posamezne številke po 10 vinarjev. Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejmejo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati po dogovoru. Uredništvo in upravnništvo lista je v Zagorju ob Savi.

Osmi mednarodni socialistični kongres.

Dne 28. avgusta se snide v Kopenhagenu, glavnem mestu Danske, osmi mednarodni socialistični zbor. Pri vseh naših mednarodnih zborih stopi vsem nasprotnikom socializma mednarodni značaj našega gibanja jasno in izrazito pred oči. Toda še bolj veličastno je dejstvo, da imajo uprte svoje oči v mednarodne socialistične zборе proletarci vsega sveta.

Kak silovit napredek od julijevih dni leta 1889, ko se je bil sešel prvi mednarodni zbor socialistov, do letošnjega kopenhagenskega zbor! Ako bi se ne zavedali, da ima socializem še vse višje in veličastnejše naloge, tedaj bi bili lahko ponosni na svoje mednarodne zборе.

Kopenhagenski kongres se bo dostojno pridružil svojim prednikom v Parizu (1889), Bruselju (1891), Zürichu (1893), Londonu (1896), Parizu (1900), Amsterdamu (1903) in Stuttgartu (1907), da, njegov zborovalni red obseza še važnejša vprašanja. Mnogo se je že govorilo in pisalo o koristi in o vplivu mednarodnih zborov. Mednarodni socialistični kongresi so tako močni in tako mogočni, kakor je močna in mogočna mednarodna zavest v posamnih vrstah proletarijata vsega sveta. V tem oziru so vplivali mednarodni zbori socializma jako blagodejno. Tako je predvsem zasluga amsterdamskega kongresa, da so se združile razcepljene vrste francoskih socialistov.

Sedanji kongres bo tudi obravnaval o važnem vprašanju avstrijske socialne demokracije. Gre namreč za zedinjenje razcepljenega gibanja med češkimi in nemškimi socialisti. Treba je, da se temeljito razjasni stališče napram narodnosti in mednarodnosti.

Kongres ima jako obširen zborovalni red. Predvsem se bo pečal s strokovnim gibanjem, kar je pač najboljši pogoj za uspeh.

Gospodarski boji se poostrujejo.

V sedmih tvornicah v Brnu je nastalo pred par tedni majhno plačilno gibanje tkalcev. Stoin-

pedeset snažilcev teh tovarn je bilo nezadovoljno s svojimi delovnimi pogoji in so zahtevali izboljšanja. Ko jim njih zahteve niso bile dovoljene, so odpovedali dne 16. julija delo in so hoteli stavkati. Človek bi mislil, da je to zadeva, ki jo bodo opravili stavkajoči delavci in podjetniki sami med seboj. Zgodilo pa se je drugače. Triinštirideset tkalskih tvornic se je izjavilo soglasnim in vzajemnim s tistimi podjetniki, ki so jim pretili delavci s stavko, in so izjavili, da bodo vrgli vse delavce in delavke na cesto, ako se tistih stoinpetdeset snažilcev ne uda. Mali razpor snažilcev se je razrastle mogočno, kakor bi ne bil nihče pričakoval: par deset delavcev je zahtevalo izboljšanja in te zahteve so povzročiti boj, ki bi se ga udaleževalo 14.000 do 17.000 delavcev. Ni čuda, da so se snažilci kar ustrašili velike odgovornosti, ki bi jo bile povzročile njih zahteve, in so se uklonili.

Povsem sličen slučaj se odigrava v Budimpešti. Delavci neke budimpeštanske tvornice za stroje so imeli razpor z obratnim vodstvom. Zopet se je izkazala vzajemnost podjetnikov. Deželna zveza ogrskih tvornic za stroje je imela dne 14. julija skupno sejo in je zagrozila, da izpre vse delavce in delavke svojih tvornic, ako do določenega časa ne odnehajo s svojimi zahtevami delavci v omenjeni tvornici. Tudi zahtevajo, da morajo v isti namen prenehati delavci z vsemi stavkami in bojkoti podjetnikov, združenih v deželni zvezi strojnih tvornic. Zadeva se bo odločila v kratkem.

Prav nič drugače, kakor v Brnu in v Budimpešti, bilo je tudi v Švediji in pred kratkim v nemškem stavbinskem boju. Delavci so skušali v kakem majhnem krajevnem boju doseči svoje zahteve, toda takoj se je zavzela za napadene podjetnike vsa mogočna organizacija podjetnikov, če bi izzvala silni boj. Ali ne pomeni to postopanje podjetnikov ravno nasprotno tega, kakor so delali delavci še pred par leti. Preje so skušali delavci, da bi dali majhnim krajevnim stavkam več važnosti, ako bi zapretili splošno stavko.

In zdaj vidimo, da so to orožje izrabili podjetniki, mesto delavcev. To dejstvo se da prav lahko razjasniti. Obširnejša stavka je bila

za delavstvo tako dolgo bolj pripravna in uspešnejša, dokler podjetniki niso bili združeni. Tedaj je obširen napad podjetnike prav lahko zmedel, in so se morali udati. Združeni podjetniki se pa sami dobro premišljeno pripravljajo za boj proti delavcem, ampak se opirajo na svojo silno denarno moč in lahko dolgočasa vstrajajo v boju proti delavcem. Dandanes celo strokovne zveze niso več tako kos obširnim bojem, ker nimajo dovolj sredstev, da bi izvojevale tako velikanske boje. Nadalje je tudi število združenih delavcev v primeri z združenimi podjetniki premajhno. Vsakemu združenemu podjetniku bi morali nasproti stati vsi organizirani delavci njegovega podjetja, da bi bil odpor delavcev zadostno močan proti podjetniškim zvezam. Žalibog pa vemo, da je le prav malo podjetij, kjer bi bili organizirani vsi delavci. Delavci mnogokdaj niso združeni, marsikateri pa so člani samo navideznih strokovnih društev, ki z narodnostnimi in verskimi razpori trgajo edinstvo med delavci.

Medtem, ko so delavci tako needini in razcepljeni, so podjetniki strnjeni v krepki bojni vrsti, ki je ne ločijo niti narodnostni niti verski razpori in torej lahko dosežejo proti delavcem uspehe.

Da morejo podjetniki pretiti s splošnimi izpori in obširnimi boji, temu je krivo samo to, ker strokovne zveze delavcev še niso popolne in zadosti močne. Ako bi bili delavcev vseh poklicev združenih vsaj osemdeset ali devetdeset odstotkov in bi bili razentega navdani s pravim bojnim duhom proletarske vzajemnosti, tedaj bi se delavci vsem pretnjam podjetnikov samo nasmehnili. Teda bi bili delavci obširnim bojem prav tako kos, kakor majhnim krajevnim stavkam.

Kljub temu pa že danes lahko priznamo, da nam izpori nikakor ne škodujejo tako silno, kakor so upali podjetniki. Čeprav še nismo v vseh strokah tako krepko združeni, kakor bi bilo treba in si želimo, vendar obširni boji in splošni izpori za delavstvo izdaleka niso tako nevarni, kakor si domišljajo podjetniki. Mi imamo moči, da vzdržimo obširne boje na gospodarskem in političnem polju. Ako tuptam strokovno gibanje doleti nesreča in neuspeh, tedaj pomaga politično

LISTEK.

O jetiki.

Piše dr. Zarnik Tomo, Zagorje ob Savi.
(Konec.)

Pljuvalniki se ne smejo po cele dni pustiti z umazano vsebino na svojem mestu. Treba jih je vsak dan izprazniti, pa ne na cesto, ampak v stranišče ali v kanal, očistiti z vrelo vodo ali razkuževalno tekočino in zopet napolniti.

Robce, ki jih uporabljajo jetični, naj se tudi namočijo v razkuževalni tekočini, potem naj pridejo še le v perilo. Telesno in posteljno perilo je treba zavijati v mokro, v razkuževalni tekočini namočeno rjuho, spravljati na varnem, nedostopnem kraju in izkuhati ločeno od drugega perila.

Kdor ima z jetičnimi ali njihovim perilom opraviti, naj si pred vsako jedjo dobro roke umije in razkuži.

Jako previdno je tudi od vsacega, da si vsako jutro in po jedi usta in grlo izmije, ter si osnaži zobe. V ustih živi veliko vrst bacilov in

bakterij in kaj lahko zaidejo tuberkulozni bacili vmes.

V nesnagi za nohtmi so že večkrat našli tuberkulozne bacile, jajca rudarske gliste in bacile drugih nalezljivih bolezní. Treba je torej imeti vedno na kratko pristrizene nohte in odstraniti od tam vso nesnago.

V krajih, kjer je veliko prahu (pri steklobruscih, kamnosekih, izdelovalcih živalskih dlak itd.), morajo delavci posebno pazljivi biti. Dihajo naj samo skozi nos ali, še boljše skozi priprave, ki osvežijo zrak (respiratorji).

Če je mati le sumljiva jetike, ne sme otroka dojeti, ker ga lahko z mlekom okuži.

Kjer je jetičnik umrl, naj se razkuži soba. Zgorljive reči postelje naj se sežgo. Tla in vse druge reči naj se umijejo z razkuževalno tekočino in stene naj se z apnom prebelijo. Če je na razpolago kak razkuževalni aparat, naj se z njim razkuži soba in vse, kar je v nji.

Če je zdravnik koga spoznal jetičnega, naj nikar ne obupa. Dandanes je jetika v početku še ozdravljiva. Drži naj se natančno navodil in predpisov zdravnika in naj ne hodi od enega zdravnika do drugega in tudi ne okrog mazačev, ki

ne vedo in ne znajo nič. Pomisli naj, da je jetika jako kronična, dolgo časa trajajoča in težko ozdravljiva bolezen. Ako stanuje bolnik v mestu ali drugače nezdravem kraju, naj ga, če le mogoče zapusti, in poda naj se v kraj s čistim in svežim zrakom. Zato so najbolj prikladni kraji, ki so 500 metrov nad morjem in v katerih bližini je dosti gozdov. Za jetične so tudi prikladni kraji v južnih deželah in ob morju, kjer je tudi čist zrak in bolj enakomerna temperatura. Soba naj bode proti solnčni strani, zadosti prostorna. Zračni naj se pridno. Če se leži v postelji, naj bo bolnik dobro ovit. V nekaterih zdraviliščih so bolniki ponoči in podnevi v svežem zraku. Pohajanje po gozdovih z globokim vdihavanjem in izdihavanjem v čistem, svežem zraku, pospešuje močno krvotok po pljučih. Za one jetične, ki pa ne morejo zapustiti svojega kraja, je pa poglavito, da imajo kolikor mogoče snažno stanovanje in da so kolikor mogoče na zraku pri lepem vremenu. Najbolje je, če ima vsak jetičnik posebej svojo sobo.

Hrana naj bo dobra, tečna in raznovrstna. Večkrat naj pride meso na mizo, ki naj bo dobro prepečeno ali prekuhano. Dobro je piti veliko mleka, ki naj bo prekuhano. Kot domače sredstvo

gibanje. Mi smo nepremagljivi, ker nismo enostranski; strokovno in politično gibanje gresta roko v roki proti skupnemu cilju.

Mi ne moremo biti poraženi in premagani, ker nadomesti morebitno izgubo na enem bojnem polju uspeh na drugem bojišču.

Obširni delavski boji so vsled velikega gospodarskega pomema samoposebi veliki politični dogodki. Ako bomo krepko napredovali v strokovnem in političnem gibanju, tedaj nam bodo tudi ti obširni gospodarski boji prinesli končno zmago.

Naravni vzroki.

Sovrašstvo, nevoščljivost, poželjivost, hujskane k razrednemu sovraštvu in Bog ve kaj še vse se očita voditeljem strokovnega gibanja. Splošno jih smatrajo meščanski krogi za hujskače. In zakaj vse to? Ker razjasnjujejo množicam, kdo je zakrivil njih bedo in ker drže gotovi vrsti ljudi ogledalo pred očmi, kjer lahko opazijo vso ničvrednost svojih dejanj od davnih dni do danes.

Nič ni gospodujočim razredom tako mučno, kakor če se njih s krivicami omadeževana preteklost razgalja pred očmi sodobnosti. Že to razkrinkanje jim zbuja jako neprijetne občutke. Kako se vznemirjajo, kadar se razpravlja o krivicah že davno umrlih kapitalizma! To je tudi povsem naravno in v popolnem redu; kajti današnji kapitalisti čutijo, da so nasledniki in potomci starega kapitalizma. Zategadelj se trudijo na vse načine, da bi utajili svoje nasilne krivice in da bi uverili ves svet, kako modro in pametno je danes vse urejeno v človeški družbi.

Kaj vendar hočejo ti uporniki in hujskači? Ali ne plačamo svojim delavcem dogovorjene plače? Tako vzklikajo podjetniki. Ako so tem kričačem žiala predraga, naj pa žive ceneje. Meso je vendar samo za tiste, ki ga lahko plačajo! Tako dokazujejo agrarci in veleposestniki.

Čudno, tako pravijo hišni posestniki v mestih in večjih krajih, ljudje vedno kriče o visoki najemnini; saj kdor ne more plačati dobrega prostornega stanovanja, ta si lahko najame cenejše stanovanje, čeprav je slabše!

Na ta način se olupšava v teh krogih izkoriščanje. Ako končno kakemu izkoriščancu vzkipi žolč in pravična jeza, tedaj ga takoj opominjajo, naj bo lepo miren in naj ne godrnja.

Značilne so besede, ki jih je zapisal Osvald Köhler o današnjem družabnem redu: „Kako naravno in duševno posurovelost, koliko silovite nasilnosti, goljufije in samoprevare nam kaže dandanes tisti družabni red, ki živi v njem ogromna večina človeštva. Ali se ne pravi, pomen besede red na glavo postaviti, ako se imenuje red tisto stanje današnje družbe, ki omogočuje le manjšini prijetno življenje, ogromno večino človeštva pa pusti životariti v težkih razmerah kljub vsem strojem, iznajdbam in odkritjem. Ali ni to narobesvet, ako tisti, ki delajo najmanj, imajo največ, tisti pa, ki delajo v potu svojega obraza, trpe lakoto?“

proti jetiki služi med, ki je tudi izvrstno redilno sredstvo. Na tešče je jako dobro jesti nekoliko kruha z medom in surovim maslom. Kislih reči naj se bolnik bolj varuje, ker se po takih bolj močno in pogosto kašlja. Jest se pa ne sme preveč naenkrat, ampak malo pa večkrat. Preobilno zavživanje vina, piva, žganja, konjaka, ruma je škodljivo. Saj so pijanci telesno in duševno oslabei ljudje, ki so najbolj podvrženi različnim boleznim, posebno pa jetiki. Za pijačo naj bo čista studenčnica ali še boljše mineralne vode, ki ozdravljivo vplivajo na pljučni in želodčni katar (Gießhübler, Peblauer, Radeiner, Selters, Biliner i. t. d.)

Če ima bolnik še dober želodec, lahko zavživa poleg mesa različne prikuhe in zelenjave. Močnate jedi so jako redilne. Če pa želodec opeša, treba ja vzeti umetno pripravljene redilne snovi, ki ne obteže želodca in se lahko prebavijo. Take snovi so na primer higijama od dr. Theinhardtta, somatoga, sanatozen, redilna moka od kufeka ali Nestle, tropon itd., ki se dobe po lekarnah. Seveda je treba vprašati zdravnika, katero sredstvo bi bilo za dotičnega bolnika najbolj prikladno.

Naši gospodujoči razredi se seveda vdajajo veri, da je današnji družabni red najboljši, kakor si ga moremo misliti, in se sploh ne dá izpremeniti ter da bo trpel za vedno. Toda ta vera ni prav nič upravičena, ker nas zgodovina uči, da se človeštvo razvija brez prestanka in da novo izpodriva staro. Naš sedanji gospodarski sestav smatra dobiček za edino gonilno moč k delu. Vse za nas, nič za druge, to je geslo, ki so si ga napisali kapitalisti na svojo zastavo. Toda gospodje se varajo. Dvajseto stoletje bo to geslo odstranilo, in sicer s pomočjo strokovnega gibanja.

Vsled vedno slabšega gospodarskega položaja se bo nezadovoljnost med ljudmi vedno bolj večala. Kapitalisti in podraževalci živil samo pospešujejo nezadovoljnost delavstva do skrajnih mej, ker delavcu vedno bolj otežujejo preživljanje.

To jim ne pomaga vse skup nič, ako povrnejo z raznimi dobrotelnimi napravi samo trohico tega, kar so odvzeli delavcem. Misleči delavec ve, da niti te trohice ne dado iz dobrote in usmiljenosti, ampak samo zato, da bi delavce s temi drobtinicami odvrnili od njih zahtev.

Toda kljub vsem tem poskusom se dobi vedno več nezadovoljnežev. Tu vse polovičarstvo nič ne pomaga; nemogoče je, da bi se zadovoljile vse ogromne delavske množice z drobtinicami. Boj se bo nadaljeval tako dolgo, dokler ne bode zmagala pravica, ki ne bo dovolila, da se kupiči v rokah neznatne množice kapitalistov ogromno bogastvo, medtem ko milijoni in milijoni trdo delajo, a žive v pomanjkanju.

Rudarska stavka v Lešah na Koroškem.

Razmere rudarjev v Lešah so bile že dlje časa neznosne. Zaslužki so bili skrajno slabi. Kraj tega je izzival in zmerjal delavstvo višji nadzornik Ratka, ki je vsled svoje nasilnosti v Sv. Štefanu na jako slabem glasu in je dobil vsled tega od rudniške oblasti ukor. Razmere so bile vedno slabše, tako da jih delavstvo ni moglo več prenašati. Zato je podalo dne 19. junija rudniškemu ravnateljstvu, svoje zahteve. Zahtevalo se je izboljšanje plače, odstranitev raznih nedostatkov in ustanovitev koprnice. Ravnateljstvo je te zahteve kratkomalo odklonilo. Dne 3. julija so imeli rudarji shod in so sklenili na ravnateljstvo novo vlogo, v kateri so poudarjali, da naj bi se ravnateljstvo vendarle oziralo na njih zahteve. Namesto da bi ravnateljstvo izpolnilo delavske zahteve, je dne 7. avgusta zaslužke še poslabšalo in sicer tako, da so zaslužili nekateri delavci le 2 kroni 7 vinarjev in 2 kroni 28 vinarjev. Rudarji so se nahajali v tako obupnem položaju, da so sklenili stopiti dne 5. avgusta v stavko. Dne 8. avgusta so se vršila vsled prizadevanja organizacije in celovškega rudarskega urada pogajanja, kjer pa se je ravnateljstvo obotavljalo, da bi se pogajalo z zastopniki Unije. Pogajanja so bila brezuspešna, ker ravnateljstvo ničesar ni hotelo izpolniti. Rudarji so sklenili, da vztrajajo. Pojavilo se je tudi osem stavkokazov. Tako je

Pravega zdravila, ki bi ozdravilo tudi težje slučaje jetike zdravniki še dondanes nimajo. Če se najdejo po različnih časopisih in koledarjih oznanila, v katerih obljubujejo različni brezvestni špekulanti na žep revnih bolnikov, da ozdravijo jetiko čisto gotovo, je to navadna sleparija in je škoda denarja, ki se ga za to izda.

Vsak bolnik rabi posebno zdravljenje in zato je usposobljen le zdravnik, ki se celo svoje življenje peča z boleznimi.

Gotovo je, da se bo sredstvo zoper jetiko že našlo v doglednem času in se že tudi ve, da bo to nekak serum, ki se bo vbrizgaval v človeško kri in ki bo potem uničil bacile in njihov strup.

Poglavitno je pa za nas paziti na to, da ne nalezemo jetike. In to storimo s tem, da živimo zmerno in trezno, da utrjujemo svoje telo s telovadbo, umivanjem, kopanjem in primernim delom in, da se varujemo okuženja s tem, da občujemo previdno z jetičnimi, in da s snaznostjo in razkuževanjem uničujemo bacile tuberkuloze.

trpela stavka do 11. avgusta. Dne 11. avgusta pa so se vršila pogajanja, ki se jih udeležilo okrajno glavarstvo in rudniški urad. Pogajanja so uspela in stavka je končana. Rudniška uprava je dala sledečo pismo izjavo: 1. Akord se bo dajal v smislu § 48 službenega reda na mestu dela in sicer od obratnega vodje. 2. Posebna postranska dela se bodo posebe plačala. 3. Na želje tesarjev (v tretji tretjini) o menjavi dnevnega in nočnega delavnega časa se bo oziralo. 4. Obratno vodstvo bo opomnilo nadzorniško osobje na § 27 službenega reda. 5. Vsled stavke se ne bo odpustil ali kaznoval noben delavec.

Oseminštirideseti paragraf službenega reda pravi: Akord se naprej določi in natančno označi na mestu dela, prav tako tudi akordni postavki za tiste delavce, ki niso všteti v krajevem akordu.

Do sedaj je gospodoval nadpaznik Ratka jako komodno z akordom, ker ga ni določil na kraju dela, ampak po poljubnosti v obratni pisarni. Za tiste delavce, ki niso bili všteti v krajevni akord, se sploh ni nič pisalo. Neki star rudar je v navzočnosti vladnega svetnika in uradnika okrožnega rudarskega urada takole opisoval svojo usodo: „Jaz delam že tri mesece nepretrgoma po noči v jami, do prsi sem vedno moker, zaslužim sramotno nizko plačo 3 kron in kakor si tudi prizadevam, me nadpaznik Ratka pogosto zmerja za lenuha.“

Paragraf 27 službenega reda ukazuje, da mora biti nadzorniško osobje delavcem zgled človekoljubnosti. Ako pa se drzne delavec radi česarkoli pritožiti se pri nadzorniku Ratki, ki je ljubljenec ravnatelja Steinebacha, tedaj ga Ratka prav surovo ozmerja. Vsled velikega zračnega pritiska so delavci v jami mnogokrat v veliki nevarnosti in morajo delati v krajih s trideset stopinjami vročine po osem ur. Okrožni rudarski urad se prav nič ne briga, ali izpolnjujejo uradniki in pazniki postavne predpise, kajti ako bi se urad za to pobrinil, gotovo bi ne bilo prišlo do stavke. Rudarjem v Lešah je oblastveno nadzorovanje jame španska vas. Ako pa res pride kdo jamo nadzorovat, tedaj se pelje obratni vodja z zastopnikom rudniškega urada samo po glavnih progah, tako da nadzorovalni uradnik nevarnih krajev niti ne vidi ne.

Zopet nov dokaz, kako malo se briga poklicana oblast za izpolnjevanje postavnih predpisov in za zdravje delavcev.

Skoro neverjetno brezsrčnega pa se je pokazal ravnatelj Steinebach, ki daje svojim delavkam samo po 1 krono 40 vinarjev dnevnega zaslužka. Vsak dan je grozil z odpovedjo stanovanja in z odpustitvijo. Brez usmiljenja in brez ozira na veliko revščino rudarjev bi bil vrgel izkoriščane delavce in delavke na cesto. Da se take nasilnosti preprečijo, je edina pomoč krepka bojna organizacija. Zato svetujemo vsem rudarjem v Lešah, da naj se vsi organizirajo v svoji stanovski organizaciji.

Izgovori.

I.

Po pravici se toži o brezbriznosti in malomarnosti delavstva, kadar gre za to, da bi se varovale in odločno zastopale njega delavske koristi. Zdi se, kakor da bi se pri mnogo delavcih ta brezbriznost in malomarnost ne dala več premagati. Čeprav se kdo še tako trudi, da bi vzbudil v njih zanimanje za lastni razredni položaj, vedno skomizgnejo in se zadovolje k večjemu s tem, da skušajo z brez pomemnimi besedami olupšati svojo brezbriznost.

Dokler takemu človeku s prav živimi besedami opisuješ njega bedni položaj, te še poslušajo in pritrjuje. On pripoizna, da je delavstvo stiskano in izkoriščano in da je na svetu mnogo krivice. Ako pa pričneš pripovedovati takemu človeku, da se dá njegov položaj izboljšati le s krepko organizacijo delavskih množic, tedaj se mu obraz mahoma podaljša. In ako ga končno pozoveš, naj stopi v organizacijo, tedaj prične zmajevati z rameni in se izgovarjati, tako da kmalu spoznaš koliko dela bi bilo še treba, da bi odprl oči temu obotavljalcu.

Najbolj priljubljen izgovor teh miselnolenih in zaspanih ljudi je, da je vse to prav lepo in upravičeno in da bi sami takoj pristopili, toda vse stvari so zdaj tako urejene, da to nima ni-

kakega pomena. Da, ko bi vsi tako mislili kakor oni! Toda drugi! Ti niti v sanjah ne mislijo, da bi se združevali. Ti si vse dovoljujejo, eden se ponudi ceneje kakor drugi! In ako se takemu obotavljavcu odvrne, da se vendar mora enkrat narediti temu konec in sicer v vztrajno, smotreno organizacijo, tedaj odgovori, da si mora vso stvar še premisliti predno se odloči.

Tako je bilo delo zopet zastoj. Kajti „premišljevanje“ trpi navadno zelo dolgo časa. To, kar je svojemu organiziranemu tovarišu odgovoril, ni bilo nič drugega kakor izgovori, samo da bi lahko ostal v stari malobrižnosti in zaspčnosti. Mnogim delavcem je pač povsem prijetno, da živi brez vseh misli kar tjavendan v svojih neprijetnih razmerah, mesto da bi resno premišljevali kako bi se utegnili svoje življenje izboljšati.

Brezbrižni delavec, ki se skuša na ta način rešiti svoje organizacijske dolžnosti, pa še vedno ni najslabši. Kajti on si vsaj da govoriti; čeprav ne stori tega, kar bi moral, vendar pa je pričakovati, da bo spoznal nekega dne, kaj je njegova dolžnost in bo stopil v organizacijo.

Dobe se pa tudi ljudje, ki jih je težje pričati za našo stvar. To so tisti, ki se štejejo za posebno modre. „Kaj mi je treba zveze! Sam je mož! Treba je, da zna vsakdo sam braniti svoje koristi!“ In vendar se skriva za takimi izgovori največkrat prazen izgovor, najrša sebičnost ali pa strahopetnost. Oni pač umevajo namen organizacije; toda pravijo si, da si lahko prihranijo društvene prispevke in vendar tudi uživajo tiste sadove, ki so jih priborili drugi v težkem boju. Ali pa imajo strah, da bi ne zvedel „gospod ravnatelj“, ako bi se organizirali. Zategadelj se tak človek rajše noče organizirati, ker pa bi se poleg tega rad še postavil, pa trka na svojo lastno moč.

Drugi zopet pripovedujejo, da si lahko prihranijo tisti denar, ki bi ga morali plačati za članarino. In izračunajo v čudolepem računu, koliko denarja si tako prihranijo v enem ali celo v desetih letih.

Ta zopet izjavlja z glasom najsvetejšega prepričanja, da mu organizacija ni dovolj revolucionarna. Svečano pripoveduje, da „popolnoma načelno“ noče pristopiti k organizaciji. To so pravi nadljudje. Njim gre vse „prepočasi“. Pravijo, da se s številkami in podrobnim organizacijskim delom ne da nič storiti. Kar s pestmi, tako bi moralo iti po njih mnenju. Ako se snuje in namerava stavka in če se prevdarja, ali če se stavka opusti, ker niso ugodne gospodarske razmere in ker velik del delavcev ni organiziran, vse to smatrajo ti korenjaki za neumnost in strahopetnost. Bika je treba prijati naravnost za roge in s pogumnim korakom stopiti proti cilju! Tako se mora storiti!

Tako govore marsikateri delavci, opajajo se s cenimi frazami. Toda za vse to je treba poguma in kadar bi res prišlo do takega boja, tedaj bi le malokdo pokazal tudi v dejanju tak pogum kakor v besedah.

Strokovni pregled.

s Enaindvajseti mednarodni zbor rudarjev v Bruselju (Belgija) je bil zaključen dne 15. avgusta. Zbor je sprejel vse resolucije in predloge, ki smo jih bili priobčili že v 11. številki „Rudarja“. Odklonil je samo predlog zastopnikov nemških rudarjev, da bi zboroval mednarodni zbor rudarjev vsako drugo leto in ne vsako leto, kakor doslej. Naslednji zbor bo zboroval v Londonu prihodnje leto. Za mednarodnega tajnika je bil izvoljen Anglež Ashton, ki je opravljal je bil poslanec prejšnje leto. Za tajnike so bili izvoljeni: za Nemčijo Hue, za Avstrijo Jarolim, za Francijo Lamendin, za Belgijo Marsille, za Holandsko Elfers, za Bulgarijo Dimitrov. V mednarodni odbor so bili izvoljeni: Sachse, Schmidt in Rymer za Nemčijo, Ebert in Cingr za Avstrijo, Lamendin, Goniaux in Bexant za Francosko, Callevaert in Cavrot za Belgijo, Edwards in Smilly za Angleško.

s Zapisnik odbora se je rudarske zadrage II. skupine c. kr. okrožnega urada Celje in za rjavi premog Zagorje ob Savi dne 9. avgusta 1910 ob 9. uri dopoldne v Delavskem Domu v Trbovljah s sledečim dnevnim redom: 1.) Volitev treh odbornikov k državni konferenci dne 9. 10. in 11. septembra 1910 na Dunaju. 2.) Razni nasveti. — Načelnik konstatira, da je seja sklepna in imenuje odposlanca Martina Repovža za zapisnikarja.

1.) Pri prvi točki predlaga odposlanec M. Repovž sledeče odposlanec k državni konferenci: Franc Peterlin II. iz Zagorja, Florijan Majdič iz Trbovelj in Ivan Urlep iz Hrastnika. Enoglasno sprejeto. Potem predlaga odposlanec Ivan Urlep za namestnika Martina Repovža iz Zagorja, ako bi bil kdo izmed izvoljenih odposlancev slučajno zadržan; odposlanec Florijan Majdič predlaga vsoto 140 K, kamor spada tudi zamuda šitov in podražanje življenskih potrebščin. Enoglasno sprejeto. 2.) Pri drugi točki opominja odposlanec Florijan Majdič zaradi enotnega službenega reda, ki se tako dolgo premišljuje, in opozarja, da se bo govorilo o enotnem službenem redu tudi na državni konferenci.

Ker se nihče več ne oglasi k besedi, zaključijo načelnik sejo.

Martin Repovž III. m. p., zapisnikar. Franc Peterlin II. m. p., načelnik.

s Avstrijsko strokovno gibanje v letu 1909. Izšlo je poročilo o mednarodnih strokovnih zvezah za leto 1909. v Avstriji. Iz poročila ponašamo, da so strokovnemu gibanju precej škodovale slabe gospodarske razmere in pa notranji razpori med češkimi in nemškimi člani. Toda kljub vsem tem neugodnostim so storile osrednje strokovne zveze svojo nalogo v vsej meri. Vendar pa so navzlic slabim razmeram nekatere zveze tudi napredovale in sicer predvsem železničarji, trgovski pomočniki, krojači, tobačni delavci in drugi. Največ članov sta izgubili zvezi kovinarjev in zidarjev; zveza kovinarjev ima celih 10.882 članov manj, zveza zidarjev pa 9141. Zakrivili pa so to veliko izgubo notranji prepiri in razpori na Češkem in Moravskem. Unija rudarjev ima 4261 članov manj; precej članov so izgubili tkalci (3144), lesni delavci (2631), steklarji (2350), pivarji (2148) in še drugi. Kakor že rečeno, so to izgubo mnogo zakrivile slabe gospodarske razmere, še več razdruževalno stremeljenje čeških delavcev, ki si ustanavljajo lastne zveze, ločene od osrednjega vodstva, kar je z ozirom na boj proti mednarodnemu kapitalizmu vsekakor žalosten pojav. Vsega vkup so izgubile osrednje zveze 32.000 članov. Skupno premoženje vseh avstrijskih strokovnih zvez znaša v letu 1909. 9.773.011 kron in se je zmanjšalo za 204.459 kron. Kar se tiče podpor so izdale zveze vsega vkup 2.206.450 kron za stavkujoče in izprte, nadalje so dale

za potovalno podporo	209.374,61 K
za brezposelno podporo	1.505.248,01 K
za bolniško podporo	972.074,45 K
za onemoglostno podporo	254.144,61 K
za pomoč v smrtnih slučajih	195.562,07 K
za nujno podporo	555.398,94 K
skupaj	3.691.802,72 K

Drugi izdatki strokovnih zvez so:

stroški za pravno varstvo	171.342,38 K
strokovna glasilo	939.299,96 K
prosveta	237.116,58 K
agitacija in organizacija	792.645,82 K
stvarni upravni stroški	716.012,34 K
osebni upravni stroški	819.889,24 K
drugi izdatki	866.959,35 K
skupaj	4.543.265,67 K

Vseh dohodkov so imele zveze v letu 1909. 8.497.626 kron, izdatkov pa je bilo za 737.442 K več, namreč 9.235.068 K.

Priznati moramo, da so bili v letu 1909. za strokovno gibanje slabi časi, ki se še tudi sedaj niso povsem izboljšali. Vendar pa je gotovo, da bo prejalislej zmogala mednarodnega strokovnega združevanja. Kajti le po tej poti bo doseglo delavstvo svoje zahteve. Čeprav se torej kupičijo razne težkoče in bridke izkušnje, vendar bo delavstvo spoznalo z nedvomno jasnostjo, da bo doseglo svoj smoter le s pomočjo mednarodnega strokovnega gibanja.

s Vzajemnost podjetnikov. Švicarski pivarji so v boju proti svojim podjetnikom. Pričeli so proti njim z bojkotom, ki je bil jako uspešen. Skupna blagajna podjetnikov je nato sklenilo, da bo dala pivovarjem odškodnino za vsak hektoliter piva, ki ga bodo vsled bojkota manj prodali. Tako bodo podjetniki lahko dlje časa vztrajali v boju proti delavcem. Tako se razredni gospodarski boji med delavci in kapitalisti postružejo od dne do dne.

s Angleško strokovno gibanje in mednarodnost. Zveza angleških strokovnih društev je priobčila pred kratkim svoje enajsto letno poročilo. Iz poročila jasno opazamo, kako se angleško strokovno gibanje vedno bolj osredotočuje (centralizira). Napram strokovnemu gibanju v drugih državah se goji vedno bolj mednarodnost. Malo je dežel, kjer bi bili delavci strokovno tako izobraženi in tako zedinjeni kakor so na Angleškem. Zato se angleški delavci tudi vedno bolj zavedajo, da se dajo resnični uspehi doseči le z osredotočenjem vsega strokovnega gibanja in z gojitvijo mednarodnosti napram proletariatu tujih dežel in narodov. Skupna zveza angleških strokovnih društev je bila ustanovljena v letu 1889.; tedaj je štela trinštirideset zvez s 343.000 člani. Od tistega časa se je število priklonjenih zvez potrojilo in število članov podvojilo. V letu 1908. je bilo 131 zvez s 695.998 člani, leta 1909. pa je bilo v skupni zvezi 135 zvez s 703.091 člani. Vendar pa federacija —

tako se namreč imenuje ta skupna zveza vseh strokovnih zvez — še davno nima v svojem okrilju vseh angleških strokovno organiziranih delavcev, ampak samo tretjino njih. Toda ta tretjina spada med najnaprednejše in najizobraženejše delavce. Upati pa je, da se prejalislej priklopijo tudi drugi delavci v tej osrednji zvezi.

Rudarskim organizacijam!

V zmyslu sklepa revirnega odbora se cenjenim podružnicam in vplačevalnicam Unije rudarjev južnega revirja naznanja, da se vrši v nedeljo dne 28. avgusta t. l. ob 9. uri dopoldne v prostorih Delavskega Doma v Trbovljah

revirna konferenca

s sledečim začasnim dnevnim redom:

1. Poročilo: a) tajništva, b) upravništva in uredništva.

2. Organizacija in taktika.

3. Raznoterosti.

Podružnice in vplačevalnice imajo pravico poslati po enega delegata na konferenco. Urednik in upravnik ima pravico biti s posvetovalnim glasom navzoč. Prosi se torej, da izvolijo podružnice in vplačevalnice čimprej delegate ter jih naznanijo do srede dne 24. avgusta rudarskemu tajništvu v Trbovljah.

Sodrugi, ki pridejo iz oddaljenih krajev in bi bili primorani v Trbovljah prenočevati, naj naznanijo to sodr. Ignaciju Sitterju v Trbovljah.

Revirni odbor.

Dopisi.

d Zagorje ob Savi. Porotna obravnava proti zagorskemu dopisniku „Slovenskega Naroda“ radi napadov na sodruga Cobala je določena na dan 3. septembra. O izidu bomo poročali.

d Trbovlje. V nedeljo dne 28. tm. se vrši ob 3. uri popoldan na vrtu gospoda J. Božica velik ljudski shod z dnevnim redom: 1. Draginja in plače rudarjev. 2. Bratovsko skladnične zadeve, Govornik: E. Kristan in drugi. Delavci, vsi na to važno zborovanje!

d Trbovlje. Ravnatelj Heinrich se je baje izjavil, da pri prihodnjih volitvah v odbor bratovske skladnice ne sme biti nihče izmed dose-danjih odbornikov voljen. Da je stvar verjetna, kažejo sedanj nastopi raznih paznikov in tajno agitacijsko delo trboveljskih krščanskih socialcev, ki je v tajni zvezi z uradništvom. Celjskemu rudniškemu uradu priporočamo, da se za volitve tudi malo zanima za ravnateljevo izjavo.

d Labinj. Stavka trpi dalje. Noben delavec naj ne hodi sem iskat dela.

d Velenje. Državna poslanca dr. Benkovič in Verstovšek v Velenjah. Gospod dr. Benkovič se je menda prepričal, da je v Trbovljah s svojim nastopom v državnem zboru zavozil tako, da je prihodnja izvolitev za njega v brežkem volilnem okraju, kamor spadajo tudi trboveljski rudarji, izključena. Zato pa potuje sedaj po šalski dolini. Dne 15. avgusta je napravil zborovanje v Velenjah s svojim tovarišem Verstovškom. Zabavljaj je čez trboveljske socialiste, pripovedoval, da se njihova krščansko-socialna organizacija množi, da soc. dem. hujskajo rudarje v štrajk, kadar je v skladišču dovolj premoga in končno je tudi delal vodo za svojo zvezo. Gospod poslanec je lagal o vsem, kar je pripovedoval o trboveljskih rudarjih. Najostudnejše pa je še, ko je pripovedoval, da so zadnji štrajk shujskali socialni demokratje, ker je bilo postopanje inženirja Martinija tako, da se delavstvo ni moglo več premagovati. Gospod državni poslanec je pokazal tudi jako slabo znanje o strokovnem gibanju. Hvalil je angležke, francoske in nemške delavce, češ. kako močno so organizirani in kaj so že vse dosegli, nato pa je zabavljaj, da pošiljajo rudarji svoje društveno premoženje v osrednje blagajne. Gospod dr. Benkovič bi lahko vedel, da so delavci na Angleškem, Francoskem in v Nemčiji samo zato toliko dosegli, ker se vedno tesneje in tesneje združujejo v osrednjih zvezah in torej tudi pošiljajo svoje društveno premoženje v skupno blagajno. Ako gosp. poslanec tega ne ve, mu naravnost povemo, da on ni zmogel zastopati delavcev in da se moti, ako misli, da se bodo delavci vjeli na njegove limance. Dalje bi moral dr. Benkovič tudi vedeti, da se morajo združevati delavci brez ozira na vero in narodnost, ako hočejo kaj doseči, kajti tudi kapitalizem je združen v boju proti delavcem brez ozira na vero in narodnost. Zato so delavstvu vse versko in narodnjakarsko pobarvane organizacije škodljive in je tisti, ki zapeljuje delavstvo vanje, izdajalec delavstva in hoče delavstvo samo izrabljati v svoje politične namene. Na shodu je govoril tudi so-

drug Salesnik, ki je dokazal, da je le Unija rudarjev priborila rudarjem vse izboljšanje, kolikor so ga dosegli. Dr. Benkovič se je zmotil. Misli je, da ima pred sabo nevedne ljudi, ki jim sme natveziti vsakovrstnih izmišljotin. Med drugimi izmišljotinami omenimo samo, da si je kar na lepem izmislil, da trboveljski rudarji odstopajo od socialne demokracije. Ako se tolaži s to nesrečno, mu radi prepustimo to tolažbo.

d Ljubno-Seegraben. Pri rovih alpske montanske družbe so odpravili branje delavcev pred delom. Mesto tega so uvedli kontrolne znamke. To se je storilo že tudi drugod. Vsak delavec, ki se pelje v jamo, mora imeti svojo ploščico s številko, da se koncem šihla lahko določi, ali je kdo še v jami. Toda zdi se, da te kontrole v Seegrabnu pri rovu Wartingberg ne izvajajo vestno, ker bi se drugače ne moglo dogoditi, da sta ostala zadnjič v rudniku dva novinca, ki nista še nikoli popreje delala pri rudniku. Noben človek se ni brigal zanju in se jih spomnil, dokler nista prišla čisto slučajno k predoru. Predor se je tedaj ravno popravljaval. Dolžnost uprave bi bila, da bi bil v takem slučaju pri predoru kdo, ki bi pazil. Ta dva neizkušena delavca torej prideta k predoru; eden je skočil v kripo (šalo) baš tedaj, ko se je pričela premikati. Drugi je sicer šel v kripo na pravem mestu, toda kmalu mu je ugasnila luč. Samo srečen slučaj je nanesel, da so ju delavci kmalu zaznali. Zgodila bi se bila lahko velika nezgoda. Kriva pa bi bila prepovršna kontrola znamk in pa prevelika varčnost alpine, ker ne nastavi potrebnih delavskih moči. Dolžnost rudniške oblasti je, da napravi v tem oziru red.

Razne stvari.

r Ogenj v Rudniku. Iz Breslave (Prusko) poročajo: Rudnik Sonnenblumenflötz je v plamenih. Velik del jame so morali vsled ognja zaidati. Ako bi ne bili ognja pravočasno zapazili, bi se dogodila velika nesreča. Deset delavcev je bilo v nevarnosti. Trije delavci so se vsled strupenih plinov onesvestili in se jih je posrečilo šele po večurnem delu zdraviti iz nezavesti.

r Stavka američanskih rudarjev. Stavka v Ameriki še ni povsem končana. Zlasti v državi Illinois se bije še trd boj med delavci in podjetniki. Premogarske družbe v državi Illinois razpošiljajo plačane agente od mesta do mesta, da lažejo o položaju Unije rudarjev; stavkujočim rudarjem natvezujejo, da jih hočejo voditelji ogoljufati. Glavni namen teh ljudi pa je, napraviti med stavkujočimi rudarji zmešnjavo in stavko upropasti.

r Ogromna razstrelba. V kamenolomih adrijanskih ladjedelniških podjetij v Sistiani so zažgali največjo razstrelbo, kolikor jih je bilo doslej. Užgali so namreč mino, ki je bila nabasana s 17.000 kilogrami smodnika. Razstrelba se izvršila brez nezgode. Računili so, da bode razstrelba razrušila 100.000 kubičnih metrov kamna, vendar ga je nekaj manj, ker se je razstrelba oslabila vsled razpoklin v skalovju. Mnogo ljudi je opazovalo s parnikov učinek razstrelbe.

r Izeljevanje v Ameriko. V minulem računskem letu se je izselilo v Zedinjene države ameriške 1.035.545 ljudi; 235.759 več kakor v prejšnjem letu. Zavrnilo so pa nič manj kakor 24.200 izseljencev (prejšnje leto okoli 11.000).

r Dva delavca do smrti poškodovana. V rudniku Witkovic (Šlezija) se je dogodila strahovita nezgoda. Dva delavca sta hotela podaljšati vrh, ki drži kripo (šalo). Zlezla sta v kolo, kjer je bila vro navita. Neki delavec pa je ponevedoma pognal stroj. Oba delavca sta bila vržena z neznansko silo ob notranje stene kolesa in popolnoma zmečkana. Ko so nezgodo opazili, je bilo že prepozno; delavca sta bila mrtva.

r Dvanajst tisoč delavcev v Parizu stavka. Vsled soglasnega sklepa je stopilo v Parizu dvanajst tisoč krovcev v stavko. Zahtevajo vzišanja plače.

r Nevarnost pri delu v rudnikih. Nadzornik angleških rudnikov je izdal poročilo o rudniških razmerah za leto 1909. Poročilo nam jasno kaže, kako ogromne nevarnosti prete delavcem, ki jim gospoduje kapitalizem. Poročilo javlja, da je izgubilo v letu 1909 v angleških rudnikih nič manj kakor 1443 oseb svoje življenje; od leta 1873 je to največja številka. Iz tega je razvidno, da je delo v rudnikih kljub vsem navideznim varnostnim napravam še vedno jako nevarno. Kajti zadostnim varnostnim napravam je angleški kapitalizem prav tako malo naklonjen kakor drugod. Najvišji zakon kapitalizma je povsod dobiček. Človekoljubje je tem gospodom zelo lepa stvar, toda le tedaj, ako jim ne izmanjša dobička.

r Delavsko gibanje v Bosni. V Sarajevu stavkajo že par tednov stavbni delavci. Dasi imajo mnogo težkoč, vendar vztrajajo v boju. Podjetniki nabirajo stavkokazov in razširjajo lažnjive vesti, da je stavka že končana. Policija postopa jako nasilno. Aretovali so tri delavce, jih zaprli v stražnico in jih na povelje stražmojstra obdelavali s pestmi in brcami. Eden delavec je bil ves oblit s krvjo; zdravnik je ukazal, da se mu naj da obveza, toda namesto obveze je dobil zopet udarce. Kljub vsem tem nasilnostim stavbinarji vztrajajo. — V Sarajevu stavkajo tudi krojači in zahtevajo višjih plač.

r Beda v Ameriki. Da tudi v Ameriki ni vse tako dobro, kakor mislijo nekateri, pričajo naslednje tri zgodbe. Na ukaz sodnika Latshawa v Kansas so pripeljali v sodniške prostore dvesto lačnih delavcev in jih nasitili na stroške nekoga dobrodelnega društva. Delavci so bili zaposleni pri železnici. Odpustili pa so jih iz dela in jih poslali s tovornim vlakom v Kansas, ne da bi jim bili izplačali zaslužek, ki so ga imeli še dobiti. Čakali so cele tri dni brez denarja, dokler ni za njih tužni položaj zvedelo sodišče. John Dean iz Hattiesburga, delavec brez dela in denarja, si je vzel življenje s karbolno kislino. — Josip Herman, delavec v Ashtabule, je peš potoval in iskal dela dva dni. Denarja in jedi ni imel nič. Končno je na potu vsled dolge hoje, vročine in gladu zblaznel.

Izdelovanje drož.

Edina narodna tvrdka te stroke, opremljena z najnovejšimi stroji.

Gospode pekarje, molarje in trgovce vabim, da pri meni poskusijo drože domačega izdelka.

Od štirih kilogramov naprej pošiljam po pošti franko.

Prva ljubljanska izdelovalnica
 žitnih drož
 Maks Zaloker,
 Ljubljana.

10-4

Občno konsumno društvo v Idriji

9-5

priporoča svojim članom bogato zalogo vsakovrstnega blaga. Društvo ima na izbiro **moške narejene obleke** po najnovejši modi, **ženskega blaga** vsake vrste, **slamnike za moške in otroke** itd. Vse po jako nizki ceni. Pridite in kupujte, kajti v lastni prodajalni ste najbolje in najcenejše postreženi!

Občno konsumno društvo v Trbovljah

se priporoča svojim članom

za nakupovanje vseh življenskih potrebščin kakor tudi manufakturnega blaga po najnižjih cenah.

Priporočamo našim **KOLINSKO CIKORIJO!**
 -- gospodinjam --
 iz EDINE Slovenske Tovarne v Ljubljani.

Izdajatelj in zalagatelj Ignacij Sitar in Martin Repovš. — Odgovorni urednik M. Čobal v Zagorju. — Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

W. Blüh

Gradec, Leonhardstraße 12.

Zaloga vsakovrstnega usnja na drobno in debelo. 12-5

Priporoča se gospodom čevljarjem in konzumnim društvom za naročila usnja in vseh čevljarskih potrebščin. Naročila se izvrše solidno in takoj.

Občno konsumno društvo v Zagorju

prodaja specerijsko in manufakturno blago po najnižjih tržnih cenah, daje koncem vsacega leta še dividende članom, član lahko postane vsak. Vstopnina 2 kroni, delež 40 kron, ki se ga lahko plača po obrokih. 9-5

! Prva žgalnica !

Brata Wortmann

Šušak

priporočata svoje lastne izdelke. Naročila na žganje, likerje, konjak se vrše ceno in takoj.

Zastopnik: 8-1

Franc Remic, Ljubljana.

Svarilo!

Schicht-ovo milo je pravo

samo z imenom

Schicht

in z znamko „Jelen“.

